

20 — Metuzaleмова oporuka

Da sam svaki dan naučio po jednu reč, danas bih govorio sve jezike sveta. Da sam svako veče po jedan novčić stavio pod jastuk, danas bih bio vlasnik celog sveta. Da sam svako Božije jutro ustao i stao na noge, danas bih bio čovek. Nažalost, samo to sam i radio i eto me tu gde jesam. Kao i svaki drugi čovek. Moje sudbina je, međutim, nešto drugačija. Iako je predskazana u najstarijim knjigama i trebao sam da budem spreman na večnost koja me čeka, ništa se nije moglo učiniti drugačije od onog kako je suđeno, a vek koji se pruža u gotovo beskraj nije lak teret za ljudska pleća. Moje ime je Metju Salem iz roda onih biblijskih, dugovekih, iako sam se iz praktičnih razloga veći deo milenijuma drugačije predstavljao. Živim u sanatorijumu „za oporavak duha“. Tu sam već šezdesetak godina. Zapravo od onda kada sam prvi put osetio umor. Nije ovde lako ući. Samo, ja imam neoboriv adut. Da bolujem od pravog, medicinom osvedočenog, poremećaja ličnosti prošle bi godine dok ne bih ušao u ovo divno odmaralište. Došlo je vreme kada i najzdraviji poželeva da se skrase u tišini ove ustanove. Koliko sam samo video neuspelih pokušaja da se uđe preko reda, ali ovo mesto... pa recimo da je to mesto u koje ne mogu oni koji žele, a moraju oni koji ne žele. Ja sam, međutim, želeo i istina je bila dovoljno zanimljiva za ulaz. Predstavio sam se imenom i prezimenom, dodavši i ponešto o čemu su moji preci ćutali, kako bi izbegli svakodnevne probleme. Rođen sam pre nešto više od devetsto godina i čukununuk sam biblijskog Metuzalema, po kom mi je otac i dao ime. Na pragu sam hiljadugodišnje starosti i svestan sam da je to

nešto na čemu bi mi svako živ zavideo. Svako ko bi mi poverovao. U tome i jeste spas, jer ljudi ne veruju u istine. Svaki put kada bih osetio sumnju u nekom biću, ja bih rekao istinu. Ja sam Metuzalemov potomak i star sam devetsto godina. U takvu istinu, jasno, niko ne veruje, već se samo nasmeši pronicljivo. Tako je bilo i ovde. Dobar dan, ja sam Metuzalem. Ma nemojte! Lepo što ste došli. Imamo divnu sobu za vas. Do prekjuče je u njoj stanovao Kolumbo, ali je morao da krene na put.

Sažaljevali su me, a trebalo bi ja njih da sažaljevam. Sažaljevali su me i bili su u pravu, ja jesam za žaljenje. Samo, sažaljevali su me iz pogrešnog razloga. Tražili su način da mi pomognu. Način da mi pomognu da nastavim normalan život, a upravo to je moja bolest. Život. Izgledam kao sasvim običan starac i zdravlje me još uvek služi, ali skupio se u meni desetostruki umor. I došao sam ovde da u miru provedem poslednje decenije. Dozvolio sam da me leče, smatrajući me mentalnim bolesnikom, senilnim starcem. Dozvolio sam im iz sažaljenja, ne želeći da ih razočaram. Čak sam izmišljao priče, kako bih potkrepio postavljene dijagnoze. Pričao sam im kako sam zaista poznavao Kolumba i kako mi je baš krivo što sam se mimoišao sa starim poznanikom. Pričao sam kako sam jedva spasao živu glavu po zidinama Jerusalima, kada se sultan Saladin obrušio na našu vojsku. Pričao sam o Ratu za nezavisnost, o tome kako sam, na škotskim livadama sa dečacima izmislio prva pravila fudbala, o Ratu ruža, o Đotovom osećaju krivice zbog kog je tako predano slikao... Svaki dan sam doktorima izmišljao nove priče, iako sam o većini znao koliko i oni, ono što sam čuo od drugih. Istina, vidi čovek za hiljadu godina štošta, ali vidi i za stotinu. Zamislite da je ljudski

vek maksimalno trideset godina i da se pojavi starac koji tvrdi da već živi tri puta više. Svi bi hteli da čuju o iskrcavanju u Normandiji, o prvom svetskom prvenstvu, kakav je bio Gagarin, a kakav Martin Luter King. Ako sve to niste videli, onda se nemojte čuditi što ni ja nisam prisustvovao pisanju Deklaracije nezavisnosti ili padu Carigrada. Svako jutro sam samo ustajao i odlazio na posao. Brijao se, šišao, jeo, pio i spavao. Baš kao i svako od vas. Nisam žudeo da se bogatim, za to je uvek bilo vremena. Nisam žudeo da putujem, to sam uvek mogao. Živeo sam kao i taj doktor što me ujutru redovno ispituje i da me ne povredi klima glavom s razumevanjem.

Ovde je tako spokojno, bezvremenski tiho. Iako sam to sve osetio milion puta, još uvek mi prija da ujutru sednem u travu, polako pijem kafu i osluškujem u pravcu šume. Smeštaj je pristojan, navikao sam i na mnogo gore za sve te vekove. U mojoj sobi je od prethodnog pacijenta ostala na zidu geografska karta sveta. Onakva imitacija antičke karte, kakve su se mogle kupiti po knjižrama. Na ovoj je, razume se, nedostajala Amerika. Ostavio sam tu kartu da me podseća kako nam prostor i vreme ostaju nejasni, ma koliko se upinjali. Oh, kako sam zavideo tom čoveku, jer on je pred sobom imao cilj. Ali, osoblje je sigurno i njega sažaljevalo. Medicinski radnici, koji svako jutro idu na posao, vraćaju se kući, onda spavaju, pa ujutru idu na posao. Sve kao što sam i ja radio. I dok sam prvih dvesta godina i ja gajio sažaljenje prema drugima, sažaljenje zbog kratkoće njihovih života, kasnije se u meni razvila zavist, jer jedan ljudski vek, prava je mera koliko otprilike prija čoveku da radi,

spava i sedi na livadi. Vremenom i spavanje postane zamorno, a sažaljenje se pretvori u samosažaljenje.

Ako me pitate zašto vam sve ovo otkrivam, reći ću vam i to. Sedim svako jutro na onom proplanku ispred paviljona za osobe u kakve ubrajaju i mene. Sedim i osluškujem u pravcu šume. Čujem kako mi se bliže poslednji dani i želim ovim rečima da podelim samoću sa vama. Ne, ne bojim se. Posle decenija starosti, radujem se i osećam olakšanje. Nisam upoznao ni Kolumba, ni Njutna, ni Vašingtona. Kada se osvrnem, sve čega se sećam je kako sedim na ovom proplanku i uživam u haotičnom skladu koji tvore drveće, vazduh, ptice, mirisi... I mada bih hteo da ih osetim i sutra, verujte, stotinu godina je dobro kao i hiljadu. I bolje, jer manje se ceni više. Kada budete među drvećem čuli ovo što ja čujem, nećete žaliti za porazima i slaviti trijumfe. Zaboravićete sve jezike koje ste učili, nevažni će biti skupljani novčići. Nećete misliti o Ferencu Puškašu, Ferandu Pesoi ili Džonu Lenonu. Čućete kako je vreme išlo brzo, a tamo gde je bio mir tu vreme nije ni proticao i sami ste birali koliko ćete ga zaustavljati. I shvatićete o čemu vam govorim. Jer da sam vlasnik celoga sveta, danas ne bih više znao šta ću ni sa jednim novčićem. I da sam znao sve jezike sveta, danas među njima ne bih našao odgovarajuću reč.